

Innst. 420 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 109 L (2016–2017)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i tobakksskadeloven, strålevernloven og helseberedskapsloven (registrerings- og til- synsordning for salg av tobakksvarer mv.)

Til Stortinget

1. Registrerings- og tilsynsordning for salg av tobakksvarer og -surrogater

1.1 Sammendrag

1.1.1 Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven). Det foreslås å innføre en registrerings- og tilsynsordning for salg av tobakksvarer og tobakkssurrogater, herunder elektroniske sigaretter og gjenoppfyllingsbeholdere, til erstatning for den vedtatte, men ikke ikraftsatte, bevillingsordningen for salg av tobakk. Formålet med registrerings- og tilsynsordningen er å sikre overholdelse av tobakksskadelovgivningen samtidig som ordningen er minst mulig inngripende overfor handelsnæringen. Ordningen skal bidra til å fremme folkehelsen, og tar særlig sikte på å forhindre salg av tobakksvarer og tobakkssurrogater (i fortsettelsen: tobakksvarer mv.) til personer under 18 år.

Hovedformålet med forslaget er å bedre salgsstedenes overholdelse av tobakksskadeloven, med hovedvekt på å forhindre salg til mindreårige. Det har fram til nå ikke vært ført tilsyn med detaljsalg av tobakksvarer mv. Registrerings- og tilsynsordningen balanserer behovet for å bedre overholdelsen av regelverket og at det føres tilsyn med salget på den ene siden, og behovet for å gjøre ordningen så enkel som

mulig for næring og tilsynsmyndighet på den andre siden.

En studie fra 1999 viste at 52 pst. av røykere i alderen 13–17 år vanligvis kjøpte sigarettene sine selv. Rundt 70 pst. av de mindreårige rapporterte at de aldri ble spurt om legitimasjon når de forsøkte å kjøpe tobakk, og bare 48 pst. hadde noen gang opplevd å bli nektet kjøp. På bakgrunn av denne undersøkelsen innledet helsemyndighetene et samarbeid med bransjen om ulike informasjonstiltak mv. Etter to år ble undersøkelsen gjentatt, men med tilnærmet samme resultat. Siden den gang har helsemyndighetene arbeidet for å innføre en tilsynsordning med aldersgrensen.

En ordning hvor salg av tobakksvarer mv. er registrert og hvor det effektivt kan reageres på lovbrudd, vil skape et sterkere insentiv for salgsstedene til å håndheve aldersgrensen. Dette vil igjen føre til en nedgang i ungdoms selvforsyning av tobakksvarer, og således en reduksjon i antall røykere og snusbrukere over tid.

Flere alternative tilsynsordninger med aldersgrensen har vært hørt de siste tiårene; i 2004, 2005 og senest i 2012 som et ledd i en mer omfattende høring av flere forslag til endringer i tobakksskadeloven.

Stortinget vedtok 19. mars 2013 innføring av en kommunal bevillingsordning for salg av tobakksvarer, jf. Prop. 55 L (2012–2013). Bestemmelsene om dette ble tatt inn i tobakksskadeloven kapittel 2. Dette kapitlet, og dermed ordningen, er ikke satt i kraft da regjeringen i ettertid har vurdert ordningen som unødvendig omfattende og byråkratisk.

Det er likevel behov for å sikre at salg av tobakksvarer mv. skjer i henhold til regelverket, gjennom å innføre krav til internkontroll og tilsyn med salget. Forslag om en registrerings- og tilsynsordning ble derfor sendt på høring 1. juli 2016.

Tobakksskadeloven § 17 fastsetter i dag et forbud mot å selge tobakkssvarer mv. til personer under 18 år. Det er i dag ingen som har ansvar for å føre tilsyn med salgsstedenes overholdelse av aldersgrensen.

1.1.2 Registreringsplikt for stedlig salg til forbruker

Departementet foreslår å innføre en registreringsplikt for stedlige salgssteder som selger tobakkssvarer mv. til forbruker. Departementet mener at en slik ordning vil oppnå formålet om bedre etterlevelse av aldersgrensen og andre krav i tobakksskadeloven, samtidig som ordningen ikke blir unødvendig byråkratisk og byrdefull.

Departementet foreslår videre at departementet gis hjemmel til å fastsette nærmere forskriftsbestemmelser om registreringsplikten, herunder hvilke opplysninger som skal registreres, sletting av registrering, begrensninger for registrering, samt gjøre unntak fra registreringsplikten.

Formålet med en registreringsplikt er å få oversikt over hvilke salgssteder som finnes og som det skal føres tilsyn med. Med salgssted menes det stedlige området som kan knyttes til salgsvirksomheten. Registreringsplikten vil forenkle tilsynsarbeidet for kommunene og gjøre det mulig for grossistene å sjekke at de selger til salgssteder som driver lovlig og er underlagt tilsyn.

Det foreslås at det er virksomheten som er ansvarlig for å registrere sine salgssteder, mens selve registreringsplikten er knyttet til de enkelte salgsstedene. Også de øvrige kravene i loven, samt tilsyn og reaksjoner, knyttes til salgsstedet. Dersom virksomheten har flere salgssteder, skal hvert enkelt salgssted registreres for å få en oversikt over alle stedene som det skal føres tilsyn med. Det presiseres at også taxfree-salg på flyplasser vil omfattes av registreringsplikten.

Det foreslås at virksomheten skal ha plikt til å registrere seg og sine salgssteder, og at virksomheten selv skal foreta registreringen.

Departementet legger opp til at registreringen skal skje i et nasjonalt register driftet av Helsedirektoratet. Registeret vil sende melding til kommunen hvor salgsstedet befinner seg.

Registrering av et salgssted skal gjøres én gang og vil i utgangspunktet gjelde til virksomheten melder inn at de stanser salget eller til virksomheten opphører.

Hvilke opplysninger som skal kreves registrert var opprinnelig foreslått fastsatt i selve lovteksten, men departementet mener på bakgrunn av høringsinstansenes innspill, at det vil være mer hensiktsmessig å fastsette i forskrift hvilke opplysninger som kreves

ved registrering. Dette vil gjøre systemet mer fleksibelt.

Det foreslås at Helsedirektoratet får ansvar for å opprette og drifte registeret hvor virksomhetene skal registrere salgsstedene, og at Altinn skal være inngangsport for registrering og oppdatering av opplysninger i registeret.

Etter at forslaget om en registrerings- og tilsynsordning ble sendt på høring, har Stortinget vedtatt å tillate salg av nikotinholdige e-sigaretter og gjenoppyllingsbeholdere, som omfattes av tobakksskadelovens definisjon av tobakkssurrogater, jf. Prop. 142 L (2015–2016). I tillegg omfatter kategorien urtebaserte røykeprodukter. For å sikre at salg av alle produkter som er omfattet av generelle lovbestemmelser, som f.eks. aldersbestemmelsene, og mer spesielle lovbestemmelser, herunder merkebestemmelsene, blir underlagt registreringsplikt og tilsyn, foreslår departementet at registreringsordningen skal omfatte alle salgssteder for tobakkssvarer og -surrogater og at tilsynet skal omfatte alle salgssteder og deres salg av tobakkssvarer og -surrogater.

1.1.3 Registreringsplikt for engrossalg

Departementet foreslår at registreringsplikten også skal omfatte grossister. Det at også grossistledet registreres og underlegges tilsyn bidrar til at salget foregår i kontrollerte former, av seriøse aktører og til at uregistrert salg reduseres.

Departementet foreslår også en hjemmel for departementet til å kunne fastsette nærmere bestemmelser om grossistenes registrering og plikter, herunder hvilke opplysninger grossistene plikter å gi, sletting av registrering, begrensninger for registrering og rutiner for kontroll av at salgssteder/detaljist er registrert.

En registreringsordning som også omfatter en registreringsplikt for grossister, vil bidra til at alt salg av tobakk i Norge, blir gjenstand for registrering og tilsyn.

1.1.4 Gjensidig plikt til å kontrollere at kjøp og salg foretas fra registrert salgssted og grossist

Departementet foreslår en gjensidig plikt for detaljister og grossister til å sjekke at den de handler med er registrert. Grossistene kan bare kjøpe fra andre registrerte grossister og kan selge til både registrerte detaljister og andre registrerte grossister. Detaljistene kan bare kjøpe fra registrerte grossister. Detaljister kan i utgangspunktet bare selge til forbruker, og en detaljist kan derfor ikke selge til annen registrert detaljist, da slik omsetning er å regne som engrossalg som krever registrering som grossist. Forbudet mot å handle med andre enn registrerte aktører skal bidra til å hindre illegalt salg.

1.1.5 Internkontroll

Departementet foreslår at det skal innføres et krav om internkontroll for den som driver stedlig detalj salg av tobakksvarer mv.. Det foreslås også forskriftshjemmel for at departementet kan gi nærmere bestemmelser om innholdet i internkontrollen.

Departementet har på bakgrunn av høringsinnspillene kommet til at det er hensiktsmessig å forskriftsfeste noen krav til internkontrollen, og det vil også bli vurdert om det er nødvendig og hensiktsmessig å utforme supplerende veiledningsmaterieell for å sørge for at internkontrollen blir mest mulig effektiv og velfungerende.

1.1.6 Tilsyn

Departementet foreslår at kommunene blir tilsynsmyndighet for detalj salg av tobakksvarer mv. Tilsynet vil omfatte kontroll av registrerte salgssteder, kontroll av at sentrale bestemmelser i tobakkslovgivningen overholdes og kontroll av at salgsstedet, dersom det ikke har importert varene selv, har kjøpt av registrert grossist.

Etter departementets syn bør tilsynsmyndighetene føre tilsyn med alle de bestemmelser i lovgivningen som regulerer ulike sider av salget.

I tillegg mener departementet at kommunene bør føre tilsyn med de vedtatte, men ikke ikraftsatte, bestemmelsene § 32 (tobakksvarens innhold, bestemmelsen er endret), § 34 a (forbud mot å selge e-sigaretter og gjenoppfyllingsbeholder som ikke er registrert hos Statens legemiddelverk) og § 34 d (forbud mot å selge nye tobakks- eller nikotinprodukter uten at produktet er godkjent av Helsedirektoratet).

Det er forutsatt at deler av tilsynet kan samordnes med kommunenes kontroll av salgs- og skjenkebevillinger etter alkoholloven.

Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig å regulere nærmere hvem som skal foreta selve tilsynet. Dette innebærer at selve tilsynet, som etter alkoholloven, vil kunne utføres av ansatte i kommunen, engasjerte kontrollører eller av private vakt-selskap engasjert av kommunen.

Det bør etter departementets syn være opp til kommunene om tilsyn skal forhåndsvarsles og om tilsynet skal være åpent eller anonymt. Det kan være hensiktsmessig med en blanding av åpent og anonymt tilsyn.

Departementet foreslår videre at Helsedirektoratet får ansvar for å føre tilsyn med grossistene og deres plikter etter tobakksskadelovgivningen.

1.1.7 Reaksjoner ved overtredelser av regelverket

PÅLEGG OM RETTING

Etter departementets syn, er tilsynsmyndigheten nærmest til å vurdere i hvilke tilfeller det er hensiktsmessig å gi pålegg om retting. Departementet foreslår derfor at tilsynsmyndighetene gis myndighet til å gi pålegg om retting ved overtredelser av alle bestemmelser tilsynsmyndigheten fører tilsyn med, samt bestemmelser fastsatt i medhold av disse.

Departementet foreslår at pålegg om retting skal regnes som enkeltvedtak som kan påklages. Pålegg om retting kan være utgangspunkt for vedtak om tvangsmulkt, dersom virksomheten ikke retter opp forholdet innen et gitt tidspunkt.

TVANGSMULKT

Departementet foreslår at tilsynsmyndighetene gis hjemmel til å ilegge tvangsmulkt dersom vedtak om retting ikke følges opp innen fristen. Formålet er å gi lovovertrederen et særlig insentiv til å stanse den ulovlige handlingen. Tvangsmulkt kan gis som løpende dagmulkt eller som engangsmulkt. Det foreslås at de nærmere detaljene rundt tvangsmulkt, herunder tvangsmulkts størrelse og momenter som skal vektlegges ved utmåling, fastsettes i forskrift.

SALGSFORBUD

Departementet foreslår at tilsynsmyndigheten gis hjemmel til å ilegge salgsforbud ved brudd på tobakkslovgivningen. Etter departementets syn bør salgsforbud kunne ilegges i de tilfeller det har skjedd alvorlige brudd på lovgivningen, og det ikke er hensiktsmessig å fatte vedtak om retting og eventuell tvangsmulkt fordi forholdet bør opphøre umiddelbart. Salgsforbud vil gi salgsstedet mulighet til å rette opp forholdet før salget starter opp igjen.

KLAGEADGANG

Det foreslås at Fylkesmannen skal være klageinstans for kommunale vedtak. Tilsvarende er Fylkesmannen i dag klageinstans for kommunale vedtak knyttet til salgs- og skjenkebevillinger etter alkohollovgivningen.

Både kommunene og Fylkesmannen er godt kjent med en slik ordning fra alkoholloven. Det foreslås videre at departementet blir klageinstans for vedtak fattet av Helsedirektoratet.

STRAFF

Politiet vil kunne straffe den eller de som med forsett eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i tobakksskadeloven eller bestemmelser i forskrift gitt i

medhold av loven med bøter. Også forsøk kan straffes.

1.1.8 Avgifter

Departementet foreslår at utgiftene knyttet til tilsynet og driften av registeret skal finansieres gjennom innkreving etter selvkostprinsippet. Etter Rundskriv R-112/2016 Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering, kan gebyrer etableres når det offentlige utfører en klart definert tjeneste overfor betaleren og det ikke betales for noe annet eller mer. Sektoravgifter kan anvendes til å finansiere fellestiltak overfor en næring eller sektor dersom avgiften betales av aktører som tilhører eller har en nær tilknytning til sektoren (for eksempel i forbindelse med virksomheten til tilsynsorganer). På denne bakgrunn foreslår departementet at ordningen finansieres gjennom følgende avgifter:

- tilsyn med salgssteder i kommunene dekkes inn gjennom en årlig tilsynsavgift fra hvert enkelt utsalgssted til kommunen
- Helsedirektoratet gis hjemmel til å innkreve en årlig tilsynsavgift fra grossistene, dvs. en statlig sektoravgift
- drift og vedlikehold av selve registeret dekkes inn gjennom en egen registeravgift, som grossistene pålegges å dekke

Departementet foreslår at selve avgiftssatsene fastsettes i forskrift og vil vurdere hvordan disse kan justeres jevnlig.

1.1.9 Svalbard

Tobakksskadeloven gjelder for Svalbard, og departementet foreslår at også salgssteder og grossister som selger på Svalbard må registrere seg. Sysselmannen foreslås som tilsynsmyndighet for detaljistsalg på Svalbard, med mulighet for å delegere oppgaven til Longyearbyen lokalstyre. Departementet foreslår videre at Helsedirektoratet blir tilsynsmyndighet for grossister i den grad grossister opererer på Svalbard.

Videre foreslår departementet at Sysselmannen kan treffe vedtak om retting, tvangsmulkt og salgsforbud. Sysselmannen bør også kunne kreve inn avgift for å dekke sine utgifter til tilsyn. Det foreslås at vedtak fattet av Sysselmannen på Svalbard kan påklages til departementet. I de tilfeller hvor Sysselmannen har delegert myndighet til Longyearbyen lokalstyre, er Sysselmannen klageinstans for lokalstyrets vedtak.

1.1.10 Overgangsperiode

Departementet foreslår at lovendringene trer i kraft 1. juli 2017, med forbehold om Stortingets behandling. Det er behov for en overgangsperiode fra ikrafttredelse til ordningen er i drift. Næringen vil trenge tid til å sette seg inn i regelverket og til å etablere internkontrollsystem, og bør få rimelig tid til å registrere seg. Kommunene vil trenge tid til opplæring av kontrollører, planlegge kontroll og få oversikt over salgsstedene.

Helsedirektoratet vil også ha behov for å ferdigstille og teste registeret. Tilsyns- og registreringsordningen kan være i drift fra 1. januar 2018.

1.1.11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet har foreslått at registrerings- og tilsynsordningen skal baseres på prinsippet om selvfinansiering gjennom avgifter. Avgiftene skal gjenspeile de faktiske kostnadene myndighetene har med de ulike elementene i ordningen. Eventuelle øvrige kostnader for myndighetene må dekkes innenfor gitte rammer. For næringen antas de administrative kostnadene å være små.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiter, Ruth Grung, Ingvild Kjerkol, Tove Karoline Knutsen og Torgeir Micaelsen, fra Høyre, Kristin Ørmen Johnsen, Elisabeth Røbekk Nørve, Sveinung Stensland og Tone Wilhelmsen Trøen, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, lederen Kari Kjønås Kjos og Morten Wold, fra Kristelig Folkeparti, Olaug V. Bollestad, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, og fra Venstre, Ketil Kjenseth, støtter at det innføres tiltak for å ha bedre kontroll og tilsyn med at aldersgrensen for salg av tobakksvarer og e-sigaretter overholdes. Komiteen er også enig i at det trengs en ordning hvor salg av tobakksvarer er registrert, og hvor det er god kontroll med at slike varer ikke selges til mindreårige. Komiteen mener videre at det må være tydelige reaksjoner på lovbrudd. Det er bred enighet om at tilpassede tiltak vil kunne føre til en begrensning av og nedgang i unges tobakksbruk, og i neste omgang bidra til ytterligere reduksjon i antall røykere og snusbrukere over tid. Selv om tallet på røykere har gått ned de siste årene, er røyking fortsatt den viktigste enkeltårsak til sykdom og for tidlig død i Norge. Røykestart i ung alder gir også størst risiko for helseskader. Flertallet av dem som røyker og snuser begynner før de er 18 år.

Komiteen viser til at Tobakkskonvensjonen i artikkel 16 oppstiller krav til at medlemslandene skal innføre effektive tiltak for å hindre salg av tobakksvarer til mindreårige. Forskning har vist at tilgjengelighetsbegrensende tiltak er av de tiltakene som har størst effekt. I en rapport fra 2002, som gjennomgår forskningslitteraturen på området, konkluderes det med at en strengere håndheving av aldersgrensen for kjøp av tobakk er et hensiktsmessig og effektivt virkemiddel for å redusere tilgjengelighet og bruk av tobakk blant mindreårige.

Komiteen viser til at forslagene i den foreliggende proposisjon har vært sendt på høring, og at et flertall av høringsinstansene uttaler seg positivt til hovedtrekkene, herunder forslag om salgsforbud, pålegg om retting og tvangsmulkt.

Komiteen viser til at det har vært høringer på flere tilsynsordninger de siste årene med tanke på håndheve aldersgrensen. Som et ledd i dette vedtok Stortinget 19. mars 2013 innføring av en kommunal bevillingsordning for salg av tobakksvarer, jf. Prop. 55 L (2012–2013), jf. Innst. 247 S (2012–2013). Bestemmelsene om dette ble tatt inn i tobaksskadeloven kapittel 2. Men dette kapitlet, og dermed ordningen, har ikke trådt i kraft, da nåværende regjering i ettertid vurderer bevillingsordningen som unødvendig omfattende og byråkratisk.

Komiteen merker seg at enkelte høringsinstanser, herunder Legeforeningen, mener at en bevillingsordning vil være det beste tiltaket for å oppnå de ønskede mål. Kreftregisteret foreslår at gjennomføring av de foreslåtte tiltakene følges av gjentatte kartlegginger og vurderinger.

Komiteen viser til at en rekke land har innført ulike former for bevillings- eller registreringssystem og tilsynsordninger med salg av tobakksvarer, bl.a. Sverige, Finland, Island, Frankrike, Irland, Storbritannia, Tyskland, Nederland og deler av USA, Canada og Australia.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at den foreslåtte nye registrerings- og tilsynsordningen har som formål å sikre at utsalgsstedene overholder tobaksskadelovens regler, samtidig som ordningen skal være minst mulig inngripende overfor handelsnæringen. Ordningen skal bidra til å fremme folkehelsen og tar særlig sikte på å forhindre salg av tobakksvarer og tobakssurrogater til mindreårige.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at tilsyns- og registreringsordningen som regjeringen nå foreslår, er betydelig mindre omfattende og byråkratisk enn bevillingsordningen fra regjeringen Stoltenberg, som

ble vedtatt i Stortinget i 2013, men som nåværende regjering ikke har iverksatt.

Disse medlemmer viser til at de totale kostnader ved bevillingsordningen den gang ble anslått til å være 138 mill. kroner per år. Dette ifølge analyse utført av Helsedirektoratet om økonomiske og administrative konsekvenser ved bevillingsordningen, omtalt i Prop. 55 L (2012–2013) Endringer i tobaksskadeloven (bevillingsordning mv.)

Folkehelseinstituttet har i etterkant utarbeidet et notat om kostnader i en tilsynsordning, sammenlignet med en bevillingsordning, og konkludert med en antagelse om at kostnadene for en registrerings- og tilsynsordning vil beløpe seg til 41 mill. kroner per år. Den nå foreslåtte ordningen er noe utvidet ved at også tobakssurrogater, herunder e-sigaretter, er tatt med (hovedsakelig som en følge av at e-sigaretter ikke har vært lovlig, men blir det i forbindelse med innføringen av EUs tobakksdirektiv).

Disse medlemmer er fornøyd med at kostnadene i gjeldende forslag er redusert med godt over to tredeler.

Registreringsplikt for stedlig salg

Komiteen viser til at det foreslås å innføre registreringsplikt for stedlig salg av tobakksvarer til forbruker. Komiteen merker seg at en rekke høringsinstanser har forslag til hvordan slik registrering skal innrettes, slik at viktige forhold rundt salget blir gjenstand for registrering, f.eks. hvilken type utsalgssted, åpningstider mm. Komiteen merker seg at departementet vil fastsette i forskrift hvilke opplysninger som skal registreres, og legger til grunn at alle relevante opplysninger, som blant annet er spilt inn fra høringsinstansene, blir tatt med i et slikt register

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at den rød-grønne regjeringen i 2013 la fram Prop. 55 L (2012–2013) med forslag om å innføre en bevillingsordning for salg av tobakksvarer, et forslag som ble vedtatt i Stortinget. Bakgrunnen for lovforslaget var at regjeringen ønsket å håndheve en effektiv kontroll med at aldersgrensen ved salg av tobakk overholdes. En litteraturgjennomgang gjort i forkant viste at en bevillingsordning for salg av tobakk syntes å være et hensiktsmessig og effektivt virkemiddel for å redusere tilgjengelighet og dermed bidra til redusert bruk av tobakk blant mindreårige. Man viste også til at henstillinger til forhandlerne om å overholde aldersgrensen for salg av tobakk, ikke hadde ønsket effekt, verken i Norge eller i andre land.

Disse medlemmer viser til at forslaget om en kommunal bevillingsordning fikk bred støtte i høringen. 31 høringsinstanser støttet forslaget, mens 15

var skeptiske eller negative. En del av dem som var negative til forslaget etterlyste en begrensning i antall utsalgssteder, i tillegg til en bevillingsordning. Støtten til forslaget den gang var størst blant frivillige organisasjoner, fylkeskommuner, statlige etater, fylkesmannsembeter og flere kommuner. Det var primært tobakksindustrien og handelsnæringen som gikk imot forslaget.

Disse medlemmer er enige i argumentene til daværende regjering om at en bevillingsordning kan være et sterkere insentiv for utsalgsstedene til å håndheve aldersgrensen, enn andre ordninger. Det vil igjen kunne føre til en nedgang i ungdoms selvforsyning av tobakksvarer, og en reduksjon i antall røykere og snusbrukere over tid. Det er kjent at flertallet av dem som røyker og snuser begynner før de er 18 år.

Disse medlemmer peker på at ulike alternative ordninger hadde vært på høring flere ganger tidligere, før Prop. 55 L (2012–2013), jf. Innst. 247 S (2012–2013), ble behandlet og vedtatt i Stortinget. Regjeringen valgte den gangen etter nøye vurdering å fremme en kommunal bevillingsordning, som den beste og mest kostnadseffektive ordningen. Man pekte på at kommunene har lang erfaring med håndtering av bevillingsordningen for salg av alkohol, og at tilsynene etter tobaksskadeloven og alkoholloven i stor grad ville kunne samkjøres. Departementet understreket at en kommunal bevillingsordning ville være den ordningen som i størst grad balanserte hensynet til en mest mulig enkel og byråkratisk ordning på den ene siden, og hensynet til en effektiv tilsynsmekanisme på den andre siden.

Disse medlemmer viser til at ulike land har forskjellige ordninger for å føre kontroll med salg av tobakksvarer, både bevillings- og registreringsordninger. Ulike registrerings- og tilsynsordninger kan bidra til god kontroll av aldersgrensen for salg av tobakksvarer, om disse håndheves effektivt. Men disse medlemmer vil peke på høringssvar fra Legeforeningen vedrørende det framlagte lovforslag fra nåværende regjering, der man understreker følgende:

«Legeforeningen mener det er beklagelig at ikke Helse- og omsorgsdepartementet går videre med den tidligere foreslåtte bevillingsordningen framfor en register- og tilsynsordning. Vi er av den oppfatning at den foreslåtte registreringsordningen ikke vil bli like effektiv for å håndheve aldersgrensene for omsetning av tobakk som en bevillingsordning. Forslaget er kun et lite skritt i retning av å skape et tobakksfritt samfunn. Potensialet er imidlertid, som Legeforeningen har påpekt ved en rekke andre anledninger, uendelig mye større. Vi beklager at dette potensialet ikke tas ut gjennom lovregulering.»

Disse medlemmer er enig i dette, og mener regjeringen ikke underbygger påstanden om at en bevillingsordning vil være mye mer byråkratisk og tungvint enn en registreringsordning. Selv om disse

medlemmer vil støtte forslaget om en registreringsordning, er det grunn til å uttrykke skuffelse over at regjeringen forkaster muligheten som ligger i en bevillingsordning, som ville gitt klart bedre og mer effektiv kontroll med omsetning av tobakk. Disse medlemmer mener Stortingets vedtak om innføring av en bevillingsordning burde vært iverksatt, herunder også et straffebelagt forbud for detaljister mot å selge tobakksvarer uten å ha bevilling. De mest effektive virkemidler bør etter disse medlemmers mening tas i bruk for å forhindre røykestart blant mindreårige. Disse medlemmer legger til grunn at regjeringen vil følge utviklingen nøye, med tanke på nye og bedre tiltak dersom de foreslåtte ordningene ikke virker som forutsatt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har ikke tro på at restriksjoner, økt kontroll og mer byråkrati er veien å gå for å hindre norske forbrukere i å skaffe seg og bruke lovlige varer til eget forbruk. Disse medlemmer vil på generelt grunnlag bemerke at det fortsatt er knyttet stor usikkerhet til faktisk effekt av denne type byråkratiske og kostnadskrevende ordninger.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet er innforstått med at regjeringen nå foreslår en forenklet, billigere og mindre byråkratisk ordning enn bevillingsordningen som ble vedtatt i 2013, og vil anmode regjeringen om at avgiftene skal være så lave som mulig og maksimalt kan innkreves til selvkost for drift av ordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at regjeringen oppgir at formålet med å innføre en registrerings- og tilsynsordning blant annet er å sikre overholdelse av tobaksskadelovgivningen, fremme folkehelsen og å forhindre slag av tobakk til personer under 18 år. Disse medlemmer mener dette er viktige formål og at også tilsynsordningen innebærer restriksjoner, kontroll og byråkrati.

Internkontroll

Komiteen vil understreke betydningen av å etablere et godt internkontrollsystem for å sikre at tobaksskadelovens bestemmelser overholdes. Det må blant annet bety at de ansatte får opplæring, slik at de kan ha tilstrekkelig kunnskap om regelverket og om hvordan alderskontroll ved salg kan gjennomføres på riktig måte. Komiteen mener god internkontroll er svært viktig for å lykkes. Komiteen merker seg at departementet på bakgrunn av høringsinnspillene vil vurdere om det bør fastsettes nærmere krav til intern-

kontrollen i regelverk, eller om det bør utformes gjennom veiledningsmateriale.

Tilsyn

Komiteen merker seg at det er enighet om hvorvidt kommunene skal føre tilsyn med salg av tobakksvarer ved salgsstedene. Kommunenes stedlige kontroll skal omfatte tobakksskadelovens regler om aldersgrenser og det nye internkontrollkravet, samt øvrige vedtatte bestemmelser i tobakkslovgivningen. Komiteen støtter dette, og legger til grunn at tilsynet blir reelt og effektivt, og at kommunene kan ha en blanding av åpent og anonymt tilsyn. Komiteen merker seg at mange tar til orde for at kommunenes kontroll med tobakkslovgivningen kan samordnes med kontroll av salgs- og skjenkebevillinger.

Komiteen er blitt gjort oppmerksom på at det mangler noen paragrafangivelser (§ 24, 34 c, 34 d og § 32) i forslaget til tobakksskadeloven § 35 første ledd om tilsynsansvar. Disse har ved en inkurie falt ut av lovforslaget.

På bakgrunn av dette foreslår komiteen at det gjøres endringer i § 35 første ledd for å rette opp dette, og fremmer følgende forslag:

«§ 35 første ledd skal lyde:

Helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i §§ 6, 9, 19 til 24, 30 til 34, 34 c og 34 d og bestemmelser gitt i medhold av disse lovbestemmelsene, overholdes. Direktoratet fører tilsyn med kravene i §§ 30 a og 32 når det gjelder tobakksvarer og urtebaserte røykeprodukter. Grossister plikter å gi Helsedirektoratet tilgang til lokaler, herunder varelager, nødvendige opplysninger, vareprøver og annen relevant bistand.»

Komiteen er også blitt gjort oppmerksom på at Helsedirektoratet har påpekt overfor Helse- og omsorgsdepartementet at de, slik lovforslaget nå er utformet, ikke vil ha hjemmel til å kreve inn tilsynsavgift fra salgssteder de skal føre tilsyn med etter § 7 tredje ledd, som fastsetter at departementet kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om at Helsedirektoratet skal føre tilsyn med enkelte typer salgssteder.

På bakgrunn av dette foreslår komiteen at det gjøres endringer i § 10 tredje ledd for å gi direktoratet hjemmel til å kreve inn slik avgift, og fremmer følgende forslag:

«§ 10 tredje ledd skal lyde:

Helsedirektoratet kan kreve en årlig tilsynsavgift fra grossister til dekning av sine kostnader med tilsyn med grossister etter § 35. Helsedirektoratet kan videre kreve tilsynsavgift fra salgssteder de fører tilsyn med etter § 7 tredje ledd.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at ordningen foreslås finansiert gjennom tre avgifter fastsatt i forskrift som skal justeres jevnlig. Avgiftene skal dekke de faktiske kostnadene til tilsynsmyndighetene og dekkes av hvert utsalgssted og grossister. Denne ordningen rammer ikke forbrukerne direkte.

Reaksjoner ved overtredelser

Komiteen merker seg at det foreslås en rekke tiltak ved brudd på loven, herunder pålegg om retting, tvangsmulkt og salgsforbud. Komiteen er enig i dette og viser til at flere høringsinstanser peker på viktigheten av at reaksjonene må være reelle og tydelige når salgssteder ikke følger lov og påbud. Komiteen viser til at f.eks. Legeforeningen mener at ved gjentatte lovbrudd bør et salgssted miste retten til å selge tobakksvarer for godt.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det etter den foreslåtte ordningen ikke legges opp til at man skal kunne miste retten til å selge tobakksvarer for godt. Dette skyldes flere ting: For det første er det ikke lagt opp til noen forhåndsgodkjenning av registrering, slik at personer/virksomheter vil kunne registrere seg på nytt med andre, nye salgssteder, og for det andre er det i proposisjonen lagt opp til at salgsforbud skal være et tiltak man benytter for å gi virksomheten mulighet til å rette opp forhold før salget tar til igjen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at flertallet av dem som begynner å røyke og snuse, begynner før de er 17 år. Undersøkelser viser at aldersgrensen i liten grad overholdes på salgssteder i Norge i dag. Flertallet peker på en artikkel fra 2010 (Rossow m.fl.) som viser at forholdene ikke hadde bedret seg i særlig grad de følgende ti årene etter forrige undersøkelse i 1999; fortsatt kjøpte hele 40–45 pst. av tobakksbrukerne under 18 år som oftest selv sine tobakksvarer. Flertallet av disse hadde ikke brukt falsk legitimasjon i løpet av det siste året.

Tobakkskonvensjonen, som Norge og alle EU-land er parter til, krever at partene skal innføre effektive tiltak for å hindre salg av tobakk til mindreårige, jf. artikkel 16 nr. 1. På dette viktige området ligger Norge et godt stykke bak sammenliknet med andre land, som for eksempel Finland og Sverige. Flertallet mener derfor en registrerings- og tilsynsordning er et viktig tiltak som det haster med å få på plass.

Flertallet viser til at Norge fra 1. juli 2017 innfører standardiserte tobakkspakninger, som et av

de første land i verden. Formålet er å forebygge at barn og unge starter med tobakk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet merker seg at Kreftforeningen støtter Helse- og omsorgsdepartementets forslag og hovedformålet om å «bedre salgsstedenes overholdelse av aldersgrensen for salg av tobakksvarer og e-sigaretter, og de øvrige vilkårene for salg av slike varer». Kreftforeningen vurderer ordningen som et minimumstiltak for å fremme folkehelse og forhindre salg av tobakksvarer og tobakkssurrogatprodukter til barn og unge under 18 år. Kreftforeningen skriver at alternativet, og et fornuftig neste skritt, er å begrense antallet utsalgssteder for tobakk. Globalt er det mange land som har gjort som Norge – satt som målsetting at vi skal jobbe mot et tobakksfritt samfunn. Land vi sammenligner oss med vurderer i økende grad andre tiltak for hvordan vi skal eliminere tobakk på sikt. Det er derfor økende interesse for å begrense antall utsalgssteder for å redusere røykprevalensen ytterligere.

2. Lovendringer i strålevernloven og helseberedskapsloven

2.1 Sammendrag

Regjeringen har vedtatt at Statens strålevern gjenopprettes som en egen etat. På denne bakgrunn foreslår Helse- og omsorgsdepartementet endringer i lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling og lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap. Mesteparten av endringsforslagene er av teknisk art og innebærer at benevnelsen «Helsedirektoratet» i relevante bestemmelser erstattes med «Statens strålevern», i samsvar med at Strålevernet gjenopprettes som egen etat.

Statens strålevern var en selvstendig etat frem til 1. januar 2016. Fra og med 2016 ble det gjennomført en forenkling og effektivisering av helseforvaltningen, og Strålevernet ble da organisert som en etat i Helsedirektoratet, men med egen direktør og budsjett. Omorganiseringen skulle bidra til å styrke etatenes beredskapsarbeid og krisehåndteringsevne.

En fullintegrering av Strålevernet har vist seg vanskelig å forene med Norges internasjonale forpliktelser, herunder kravet om et uavhengig kontrollorgan på atom- og strålevernområdet. En fullintegrering vil kunne medføre dilemmaer knyttet til utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser i form av svekket norsk troverdighet og gjennomslagsevne på det nukleære feltet internasjonalt. En gjenoppretting av Strålevernet som egen etat direkte underlagt departementet og med forsterket beredskapssamarbeid med

Helsedirektoratet, vil ivareta både behovet for uavhengighet og behovet for ytterligere integrering og styrking av beredskapen. Departementet mener at en slik løsning vil ivareta både nasjonale behov og internasjonale forpliktelser.

For å gjennomføre gjenopprettingen av Strålevernet som selvstendig etat må det gjennomføres endringer i lover og forskrifter.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår endringer i lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven). Det foreslås at strålevernlovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen fremgår direkte av loven. Videre foreslås det en hjemmel for å gjøre unntak fra tjenestelovens automatiske innvilgelse av godkjenninger ved oversittelse av fristen på strålevernlovens områder. I tillegg foreslås en hjemmel i strålevernloven for beslag, inndragning og destruksjon av ulovlig importerte laserpekere i omløp, dette som en videre oppfølging av at strålevernforskriftens bestemmelser om forbud mot sterke laserpekere trådte i kraft 1. januar 2015.

Forslaget om å gjenopprette Statens strålevern som en selvstendig etat og sikre at dette reflekteres i regelverket, er ikke ventet å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Eventuelle merutgifter som følger av forslaget dekkes innenfor gjeldende budsjettrammer.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at regjeringen har vedtatt at Statens strålevern gjenopprettes som en egen etat. På den bakgrunn foreslår Helse- og omsorgsdepartementet endringer i lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling og lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap. Mesteparten av endringsforslagene er av teknisk art og innebærer at benevnelsen «Helsedirektoratet» i relevante bestemmelser erstattes med «Statens strålevern», i samsvar med at Strålevernet gjenopprettes som egen etat.

Komiteen viser til at Statens strålevern var en selvstendig etat frem til 1. januar 2016. Fra og med 2016 ble det gjennomført en forenkling og effektivisering av helseforvaltningen, og Strålevernet ble da organisert som en etat i Helsedirektoratet, men med egen direktør og budsjett.

Komiteen merker seg at det ikke ble foretatt noen juridisk vurdering av omorganiseringen og hvilke konsekvenser det ville ha for Statens strålevern. Dette ble først gjennomført høsten 2016. Gjennomgangen viste at det var vanskelig å forene en fullintegrering av Strålevernet med Norges internasjonale forpliktelser, herunder kravet om et uavhengig kontrollorgan på atom- og strålevernområdet. En fullintegrering vil kunne medføre dilemmaer knyttet til utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser i form

av svekket norsk troverdighet og gjennomslagsevne på det nukleære feltet internasjonalt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, merker seg at omorganisering av helseforvaltningen først ble varslet i Prop. 119 S (2014–2015), og at målet med ny organisering blant annet var effektivisering og reduserte kostnader. Flertallet setter spørsmålstegn ved hvorvidt omorganiseringen var godt nok utredet eller forankret, og ved hvorvidt fellesskapets ressurser er forvaltet på den mest hensiktsmessige måten.

3. Komiteens tilråkning

Komiteens tilråkning fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i tobakksskadeloven, strålevernloven og helseberedskapsloven (registrerings- og tilsynsordning for salg av tobakkssvarer mv.)

I

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:
Nytt kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2. Registrerings- og tilsynsordning for salg av tobakkssvarer og tobakkssurrogater

§ 4 Registreringsplikt for salg av tobakkssvarer og tobakkssurrogater til forbruker

Salg av tobakkssvarer og tobakkssurrogater til forbruker uten registrering hos Helsedirektoratet er forbudt. Hver enkelt virksomhet skal registrere samtlig av sine salgssteder for tobakkssvarer og tobakkssurrogater.

Plikten til å være registrert gjelder både permanente salgssteder og salgssteder som selger deler av året eller for en enkelt anledning.

Til forbruker er det kun tillatt å selge tobakkssvarer og tobakkssurrogater som er lovlig importert eller kjøpt fra registrerte grossister.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pliktene i første, andre og tredje ledd, herunder om hvilke opplysninger som skal registreres, sletting av registrering, begrensninger for registrering samt unntak fra registreringsplikt.

§ 5 Internkontroll

Salgsstedet skal etablere internkontroll for etterlevelse av bestemmelsene i §§ 4, 17 til 24, 30 til 33, 34 a, 34 d og 42. Internkontrollen skal kunne dokumenteres overfor tilsynsmyndighetene.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om internkontrollen.

§ 6 Registreringsplikt for engrossalg av tobakkssvarer og tobakkssurrogater

Engrossalg av tobakkssvarer og tobakkssurrogater uten registrering hos Helsedirektoratet er forbudt.

Engrossalg av tobakkssvarer og tobakkssurrogater kan bare skje til registrerte salgssteder og grossister.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pliktene i første og andre ledd, herunder om hvilke opplysninger som skal registreres, sletting av registrering, begrensninger for registrering samt unntak fra registreringsplikt.

§ 7 Tilsyn med salgssteder

Kommunen fører tilsyn med at registrerte salgssteder for tobakkssvarer og tobakkssurrogater til forbruker overholder bestemmelsene i §§ 4, 5, 9, 17 til 24, 30 til 33, 34 a, 34 d og 42 og forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene. Salgsstedet plikter å gi kommunen tilgang til lokaler, herunder varelager, nødvendige opplysninger, vareprøver og annen relevant bistand.

Sysselmannen fører tilsyn etter første ledd på Svalbard. Sysselmannen kan delegere oppgaven til Longyearbyen lokalstyre.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om tilsyn og om utøvelsen av tilsynet, herunder om at tilsyn med enkelte typer salgssteder skal føres av Helsedirektoratet.

§ 8 Pålegg om retting og tvangsmulkt

Hvis kommunen finner at et salgssted har overtrådt bestemmelser i §§ 4, 5, 9, 17 til 24, 30 til 33, 34 a, 34 d og 42 eller bestemmelser gitt i medhold av disse er overtrådt, kan den pålegge retting av forholdet. Det skal samtidig settes en frist for rettingen. Kommunen kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet har opphørt.

I tillegg til pålegg om retting, kan kommunen fastsette tvangsmulkt. Mulkten løper fra oversittelse av fristen for retting, og den kan fastsettes i form av engangsmulkt eller dagmulkt. Mulkten tilfaller staten.

Dersom kommunen ved avdekking av overtredelse av bestemmelser som nevnt i første ledd finner særlig grunn til å tro at det vil bli begått nye brudd som ikke kan stanses etter første og andre ledd, kan kommunen på forhånd fastsette at mulkt vil løpe fra

det tidspunktet en ny overtredelse tar til. Slik tvangsmulkt kan fastsettes for inntil ett år.

Helsedirektoratet kan treffe vedtak etter første til tredje ledd i denne bestemmelsen overfor grossister ved overtredelse av bestemmelser som nevnt i § 35.

Sysselmannen kan treffe vedtak etter første til tredje ledd på Svalbard. Sysselmannen kan delegere til Longyearbyen lokalstyre å fatte vedtak etter denne bestemmelsen for Longyearbyen.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse, beregning og innkreving av tvangsmulkt.

§ 9 Salgsforbud

Hvis kommunen finner at et salgssted har overtrådt bestemmelser i §§ 4, 5, 17 til 24, 30 til 33, 34 a, 34 d og 42 eller bestemmelser gitt i medhold av disse, kan den treffe vedtak om forbud mot salg av tobakksvarer og tobakkssurrogater.

Helsedirektoratet kan treffe vedtak om forbud mot engrossalg av tobakksvarer og tobakkssurrogater ved overtredelse av bestemmelsene nevnt i § 35.

Sysselmannen kan treffe vedtak etter første ledd på Svalbard. Sysselmannen kan delegere til Longyearbyen lokalstyre å fatte vedtak etter denne bestemmelsen for Longyearbyen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om salgsforbud, herunder om saksbehandlingen og om standardiserte reaksjoner for ulike typer overtredelser.

§ 10 Avgifter

Kommunen kan kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder til dekning av sine kostnader med tilsynsoppgaver etter § 7 første ledd.

Sysselmannen, eventuelt Longyearbyen lokalstyre, kan kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder til dekning av sine kostnader med tilsynsoppgaver etter § 7 tredje ledd.

Helsedirektoratet kan kreve en årlig tilsynsavgift fra grossister til dekning av sine kostnader med tilsyn med grossister etter § 35. *Helsedirektoratet kan videre kreve tilsynsavgift fra salgssteder de fører tilsyn med etter § 7 tredje ledd.*

Helsedirektoratet kan i tillegg kreve en årlig registeravgift fra grossister for å dekke kostnadene knyttet til drift og forvaltning av register over salgssteder og grossister, jf. § 35 a.

Departementet kan gi forskrift om satser for og innbetaling av avgiftene etter denne bestemmelsen.

§ 11 Klage

Enkeltvedtak fattet av kommunen etter §§ 8 og 9 kan påklages til fylkesmannen.

Enkeltvedtak fattet av Helsedirektoratet etter §§ 8 og 9 kan påklages til departementet.

Enkeltvedtak fattet av Sysselmannen på Svalbard etter §§ 8 og 9 kan påklages til departementet. I de tilfeller hvor Sysselmannen har delegert myndighet til Longyearbyen lokalstyre, er Sysselmannen klageinstans for lokalstyrets vedtak.

I kapittel 7 gjøres følgende endringer:

§ 35 første ledd skal lyde:

Helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i §§ 6, 9, 19 til 24, 30 til 34, 34 c og 34 d og bestemmelser gitt i medhold av disse lovbestemmelsene, overholdes. Direktoratet fører tilsyn med kravene i §§ 30 a og 32 når det gjelder tobakksvarer og urtebaserte røykeprodukter. *Grossister plikter å gi Helsedirektoratet tilgang til lokaler, herunder varelager, nødvendige opplysninger, vareprøver og annen relevant bistand.*

Ny § 35 a skal lyde:

§ 35 a Register for salg av tobakksvarer og tobakkssurrogater.

Helsedirektoratet forvalter et register over salgssteder og grossister for tobakksvarer og tobakkssurrogater, jf. §§ 4 og 6. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forvaltningen av registeret, herunder om retting og sletting av opplysninger.

II

I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling gjøres følgende endringer:

I §§ 18 første ledd, 19 første og andre ledd og 20 skal benevnelsen «Helsedirektoratet» erstattes med «Statens strålevern».

§ 4 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for Norge, herunder Svalbard og Jan Mayen. Forskrifter til loven gjelder likevel bare når det er fastsatt i forskriftene. Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler av hensyn til stedlige forhold.

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a Saksbehandlingsregler

Departementet kan i forskrift fastsette saksbehandlingsfrister for tillatelser. Tjenesteloven § 11 annet ledd gjelder ikke for tillatelser etter loven her.

Departementet kan gi forskrifter om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning og andre tillatelser i loven her. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

§ 19 a skal lyde:

§ 19 a Beslag og destruksjon av ulovlige laserpekere

Laserpekere som importeres i strid med § 6 med forskrifter, kan tilbakeholdes, beslaglegges og destrueres. *Det samme gjelder ulovlige laserpekere som er i Norge.*

Ved tilbakehold skal mottakeren varsles om at laserpekeren vil bli vurdert beslaglagt og destruert. Mottaker skal gis mulighet til å uttale seg *i saken* innen en nærmere angitt frist.

Dersom mottakeren ikke avgir uttalelse innen fristen, kan laserpekeren beslaglegges og destrueres. *Forvaltningsloven §§ 23, 24, 25 og 27 kommer ikke til anvendelse der mottaker ikke har gitt tilbakemelding innen fristen.*

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder fastsette frister for å gi tilbakemelding på varsel gitt etter andre ledd.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra klagerett over vedtak fattet i medhold av denne bestemmelsen.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Klage*

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak truffet av Statens strålevern i medhold av denne loven. Fylkesmannen er klageinstans for enkelt-

vedtak truffet av kommunen i medhold av denne loven.

III

I lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap gjøres følgende endring:

§ 2-4 første ledd første punktum skal lyde:

Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet og Statens strålevern kan etablere registre med helseopplysninger for å håndtere beredskapssituasjoner.

IV

I lov 24. mai 2013 nr. 17 om endringer i tobakksskadeloven gjøres følgende endring:

Kapittel 2 oppheves.

V

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi overgangsbestemmelser i forskrift.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 6. juni 2017

Kari Kjønås Kjos

leder

Tove Karoline Knutsen

ordfører

